

سلسله مباحث بازشناسی مهاجرت (۲)

ژنریالیک مهاجرت نخبگان

حمید یزدانیان

نشر شهر

سرشناسه : یزدانیان، حمید، ۱۳۵۰ -
 عنوان و نام پدیدآور : ژئوپلیتیک مهاجرت نخبگان / حمید یزدانیان.
 مشخصات نشر : تهران: سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، موسسه نشر شهر، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری : ۶۲ص.
 فروست : سلسله مباحث بازشناسی مهاجرت : ۲.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۹-۱۹۸-۶
 وضعیت فهرست نویسی : قیفا
 اداشته : کتابنامه: ص. ۶۰.
 موضوع : مهاجرت
 Emigration and immigration
 موضوع : فرار مغزها — ایران
 موضوع : Brain drain — Iran
 شناسه انجمن : موسسه نشر شهر
 شناسه نزوده : Nashr-e Shahr Institute
 رده ی کنگره : JV۶-۳۵ ی/ ۱۳۹۶
 رده بند :
 شماره کتابشناسی : ۴۸۸۹۲۰۰

سلسله مباحث ازشناسی مهاجرت (۲) ژئوپلیتیک مهاجرت نخبگان

حمید یزدانیان

مؤلف: حمید یزدانیان

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۹-۱۹۸-۶

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

ناشر: موسسه نشر شهر

نشانی ناشر: میدان آرژانتین، ابتدای بلوار آفریقا،

روبروی پارک سوار بیهقی، پلاک ۶، موسسه نشر شهر

تلفن: ۸۸۷۹۹۹۸۱

نشر شهر

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	مطالعه مهاجرت
۱۲	مدیریت مهاجرت
۱۳	الف- پیش‌فرص‌ها
۱۳	ب- پایه‌ها
۱۷	مروری بر وضعیت ایران: ایم خروج
۲۷	اصول و مفاهیم ژئوپلیتیک
۲۹	وزن ژئوپلیتیکی
۳۰	تعلق ژئوپلیتیکی
۳۰	نظریه‌های ژئوپلیتیکی
۳۱	نظریه هارتلند؛ سرهالفورد مкінدر:
۳۲	نظریه ریملند؛ نیکولاس اسپایکمن
۳۳	تئوری قدرت دریایی؛ ادمیرال آلفرد تایرماهان:
۳۴	نظریه شرایبر؛ ژان ژاک شرایبر
۳۴	نظریه کمر بند شکننده؛ اس بی کوهن
۳۴	نظریه فضای حیاتی؛ هاوس هوفر:
۳۵	نظریه سیلاک
۳۵	قدرت علمی نخبگان مهاجر
۴۳	قدرت اجتماعی نخبگان مهاجر
۴۵	قدرت اقتصادی مهاجرین

۵۰	 قدرت سیاسی مهاجرین
۵۳	 اطلاعات آماری مهاجرت نخبگان طی دوره‌های مختلف تاریخی
۶۲	 منابع مورد استفاده در جدول شماره ۲
۶۳	 کلام آخر
۶۴	 منابع و مآخذ

مقدمه

برای انسان در دسته نیاز وجود دارد. دسته اول نیازهای غریزی نظیر نیاز به آب، غذا، اکسیژن، مسکن و امنیت و دسته دوم نیازهای سرشار از نظیر میل به قدرت، زیبایی، عدالت، شهرت و علم. بر اساس این دو نوع نیاز که خداوند متعال در وجود انسان به ودیعه گذاشته رفتارهای گوناگونی از بشر صادر می‌گردد. مهاجرت یکی از این انواع رفتارهاست. انسان‌ها به دلایل گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جلالی وطن کرده و با انگیزه‌های متفاوت در سرزمین غایت سکنی می‌گزینند. ایرانیان نیز در طول سال‌های متمادی اقدام به مهاجرت نموده‌اند. مقصد عمده مهاجرت ایرانیان در قرون از پیروزی انقلاب اسلامی به دلیل ارتباط حسنه اردوگاه ایران دموکراسی غرب با رژیم پهلوی، اروپا و آمریکا بوده و در بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به دلیل تعارض ذاتی شعارهای انقلاب با فرهنگ غربی، این مهاجرت به کشورهای اسلامی نظیر مالزی، امارات متحده عربی، ترکیه، کویت و... توسعه یافته است.

مهاجرت فارغ از انگیزه آن قابل ارزش گذاری نیست. مهاجرین با انگیزه سیاسی معمولاً با کشور مبدأ ارتباط مناسبی ندارند ولی مهاجرین با انگیزه های علمی و اقتصادی بسته به نوع مدیریت کشور مبدأ، واکنش های متفاوتی در برابر دفاع از هویت، استقلال، پیشرفت و آرمان های کشورشان از خود بروز می دهند. بنا بر آمارهای اعلامی توسط مسئولین ذیربط در سال های ۱۳۸۰ برآورد می شود که حدود ۵ میلیون ایرانی در حال حاضر در خارج از کشور زندگی می کنند. میانگین مهاجرت در دنیا حدود ۳٪ است که این میانگین با احتساب جمعیت ۸۰ میلیون ایرانی برای جمهوری اسلامی بالغ بر ۶٪ می گردد. این تعداد مهاجر می تواند ظرفیتهایی را برای جمهوری اسلامی ایجاد نماید و بالعکس در صورت عدم مدیریت مناسب می تواند از جنبه هایی برای ما تهدید و آسیب باشد. جمعیت مهاجر به راحتی توسط کشور میزبان به خدمت گرفته می شوند. مشکلات غربت، دغدغه های هویتی برای مهاجرین ایجاد می نماید و بازگشت مهاجرین و ارتباط و تعامل آنان با کشور میزبان باعث فرهنگی به دنبال دارد.

مسئله اصلی در این نوشتار تأثیرات ژئوپلیتیکی مهاجرت ایرانیان به خارج از کشور است. این که این مهاجرت چه تأثیراتی در اقتدار اقتصادی، فرهنگی، علمی و سیاسی جمهوری اسلامی دارد؟ آیا سبب کاهش وزن ژئوپلیتیکی کشور می گردد؟ یا علایق ژئوپلیتیکی ایرانیان و پیوندها با سرزمین مادری جایگاه ما را در کشورهای میزبان تقویت می نماید؟

این پژوهش به روش مطالعه توصیفی و با گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای، مطالب نشریات علمی، پژوهشی و علمی، ترویجی، روزنامه‌ها و وب سایت‌های اینترنتی انجام گردیده است. صاحب‌ها و مقالات مربوط به مهاجرت ایرانیان به خارج از کشور مورد بررسی قرار گرفته و تأثیرات ژئوپلیتیکی این مهاجرت احصاء گردیده است.

مطالعات مهاجرت

با توجه به اهمیت روزافزون مهاجرت در تمام اکناف و اطراف عالم و جهانی شدن مهاجرت، در چند سال گذشته، در رشته مطالعات مهاجرت گرایش‌های خاصی به وجود آمده است^۱

گرایش اول، ترجیح مطالعات تطبیقی بر مطالعات ملی است. گرایش دوم، ترجیح مطالعات بین‌رشته‌ای بر مطالعات تک‌رشته‌ای می‌باشد^۲

گرایش سوم، پرهیز از نظریه‌های کلان و رویکرد رشتی به سمت نظریه پردازی، اجماعی در حال شکل‌گیری است که نمی‌توان با یک نظریه کلان و عام - چه کاپیتالیستی و چه مارکسیستی - پیچیدگی‌های مهاجرت را توضیح داد^۳

1. Portes & Dewwind, 829, 2004.

2. Laczko & Wikstrom, 110 - 120, 2004.

3. Meyers, 2004, 1-30.